

ਆਗਸਟੀਨ ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ ਜੇ.

ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ। —ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। —ਜਵਾਬਦਾਰ

CrI. ਐਮ. ਨੰਬਰ 27561/2008 ਦਾ ਐਮ

10 ਅਗਸਤ। 2009

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 - ਐੱਸ. 319— ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ -ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। s 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦਾ ਟੈਸਟ S. 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਚਲਾਨ - ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ 161 ਕਰੋੜ। ਪੀਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਪੀ.ਸੀ.-ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੀਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 4 ਜੂਨ, 2008 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪੀ.ਸੀ., ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉੱਚ ਮਿਆਰੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਸੀ. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ

ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚਲਾਨ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੀਸੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। PC ਹੋਰ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਕਰੇੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਪਰਾ 15)

5.5. ਸਵੀਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ

ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਲਈ ਏ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਅਰੁਣ ਲੂਥਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਆਗਸਟੀਨ ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ 4 ਜੂਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। 2008 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-4) ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੀ.ਆਰ. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਸੀ.

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 319 ਕਰੇੜ ਪੀ.ਸੀ. ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਧਾਰਾ 161 ਕਰੋੜ ਪੀ.ਸੀ., ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਅਜੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿਰੂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਧੂਰੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਫੀ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (1) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। PC ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 Cr ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਪੀਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸੰਮਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(3) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (3) ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(4) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

- (1) 2007 (2) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 762
- (2) 2008 (4) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 235
- (3) 1998 (4) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 552

(5) ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਪੀਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“319.ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਪਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। -

(1) ਜਿੱਥੇ, ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵੇਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਸੰਮਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(4) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ--

(a) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

(b) ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੇਸ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ., **ਕੈਲਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਸਟੇਅ ਆਫ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (4)** ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਹਨ "ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ" "ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ" "ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਸਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਜਿਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

(7) ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿਆਦੀ "ਸਬੂਤ" ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ, **ਉਕੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (5) ਵਿੱਚ** ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ:-

"13. ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਸਬੂਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਜਿਰਾਹ-ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਿਰਾ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਜਿਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰਾ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਸਬੂਤ" ਸ਼ਬਦ (11 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ) ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਕੱਢੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

(8) ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

19. ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ. ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

XXX

XXX XXX XXX"

(9) ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਈਕਲ ਮਚਾਡੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੋਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (7) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰੇ 11, 12 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। 14 ਅਤੇ 16 :-

"11. ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ

(6) 1983 fl) R.C.R. (Criminal) 73

(7) 2000 (2) R.C.R. (Criminal) 75

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ

ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ, ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਜਬ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12. ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ "ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXX XXX XXX XXX”

XXX XXX XXX XXX”

14. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਸਤੂਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

ਨਵੇਂ ਲਿਆਂਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXX XXX XXX - XXX
 XXX XXX XXX XXX

16. ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(10) ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ. ਸ਼ਾਫਟ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ. ਰਫੀਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (8) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ:-

"7. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਇਸ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ipse ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(11) ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ । ਸ਼ਫੀ (ਸੁਪਰ) ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਈ ਸੂਰਜ @ ਸੂਰਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, (9) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"...ਸ਼ਬਤ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਪਰ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। "

- (8) 2007 (2) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 762
- (9) 2009 (1) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 388

12.) ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ। ਧੇਰਾ 16, 17 ਅਤੇ 18 ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੁਨ ਜਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (10) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

16. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਈ ਸੂਰਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਫਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸੰਜੀਦਾ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦਾ ਉਪਬੰਧ, ਇੱਕ ਸਾਦੇ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਬਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਈ. ਸਰਾਬਾ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਪੁਬੁਰ ਰਾਮੀ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [JT 2007(6) SC 460] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ:

“...ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 319 ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ" ਸ਼ਬਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ...”

ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ(ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿਰਫ ipse ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨਾਲ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਟੈਸਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(18) ਦਿੱਲੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (*ਸੁਪਰਾ*) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਈਟੀਈ ਨਿਰੀਖਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ* ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਚ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, (i) ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕੇਸ ਅਤੇ (ii) ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੋ"

(13) ਆਓ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ।

(14) ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ 4 ਜੂਨ, 2008 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“ਮੌਜੂਦਾ: ਰਾਜ ਲਈ ਐਪ।

ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ।

ਐਲ.ਡੀ. APP, ਨੇ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਸਾਂਪਲਾ, ਥਾਣਾ ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀ.ਸੀ.

ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਸਾਂਪਲਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ.

ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ Ld. ਏਪੀਪੀ, ਰਾਜ ਲਈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। FIRNo ਦੀ ਪੜਚੋਲ 45 ਮਿਤੀ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2006 ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 5 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਸੀ. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚਲਾਨ ਦਾ ਪਰ

ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੀਸੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। PC ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(16) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਪੜਾਅ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(17) **ਰਾਕੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਸਬੂਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੀਸੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਸ-ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 319 ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੀਸੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(18) ਅਦਾਲਤ, **ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (11) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ** ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ

(11) 2008 (1)ਲਾਅ ਹੋਰਾਲਡ (Pb. & Hy.) 237

ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(19) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (12)** ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“14. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇੱਥੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ . **ਸ਼ਫੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, **ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਫੀ (ਸੁਪਰਾ)**, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਜੋ **ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਰੋਹਤਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਕੋਈ ਅਨੁਕੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਵਿਵੇਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਇਸ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗੀ, **ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ**, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

GURMEET KAUR v. STATE OF PUNJAB AND
ANOTHER (*Augustine George Masih, J.*)

95

3

(12) 2009 (5) ਹਾਲੀਆ ਸਿਖਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 19

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ 951 ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.)

ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ। ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਸ਼ਾਫਤ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(20) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 319 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੀ.ਸੀ., ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(21) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(22) 4 ਜੂਨ, 2008 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-4) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੇਸਪੂਰਨ ਹੁਕਮ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਿਕ ਚੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ

ਹੋਰ -ਜਵਾਬਦਾਰ

2008 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 5113

20 ਅਕਤੂਬਰ, 2009

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 226— ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ/ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ / ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। , ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।